

JAARVERSLAG 2018

N.V. RENDO

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Uitsluitend voor
identificatiedoeleinden

BESTUURSVERSLAG	4
OVER DE RENDO-GROEP	5
MISSIE EN VISIE	6
KENTALLEN	7
N.V. RENDO	8
JAARREKENING 2018	11
BALANS PER 31 DECEMBER 2018 NA WINSTBESTEMMING	12
WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2018	13
KASSTROOMOVERZICHT	14
1. TOELICHTING OP DE JAARREKENING	15
ACTIVITEITEN	15
VESTIGINGSADRES, RECHTSVORM EN INSCHRIJFNUMMER HANDELSREGISTER	15
GROEPSVERHOUDINGEN	15
SCHATTINGEN	15
VERBONDEN PARTIJEN	15
TOELICHTING BIJ HET KASSTROOMOVERZICHT	15
2. ALGEMENE GRONDSLAGEN	16
ALGEMEEN	16
VERGELIJKING MET VOORGAAND JAAR	16
OPERATIONELE LEASING	16
FINANCIËLE INSTRUMENTEN	16
3. GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA	17
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	17
MATERIËLE VASTE ACTIVA	17
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	17
BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN VAN VASTE ACTIVA	18
VOORRADEN	19
ONDERHANDEN PROJECTEN IN OPDRACHT VAN DERDEN	19
VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA	19
LIQUIDE MIDDELEN	19
EIGEN VERMOGEN	19
VOORZIENINGEN	19
PERSONEELSBELONINGEN (JUBILEUM UITKERINGEN)	20
VOORZIENING RENTESWAP	20
BEDRIJFSTAK PENSIOENVERPLICHTINGEN	20
LANGLOPENDE SCHULDEN	20
KORTLOPENDE SCHULDEN	20
4. GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT	20
ALGEMEEN	20

NETTO-OMZET	20
VERKOOPKOSTEN EN ALGEMENE BEHEERKOSTEN	21
OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	21
PERSONEELSBELONINGEN	21
AFSCHRIJVINGEN OP IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA	21
BIJZONDERE POSTEN	21
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	21
BELASTINGEN	21
RESULTAAT DEELNEMINGEN (GEWAARDEERD OP NETTO- VERMOGENSWAARDE)	21
5. FINANCIËLE INSTRUMENTEN EN RISICOBEBEERSING	22
MARKTRISICO	22
KREDIETRISICO	22
LIQUIDITEITSRISICO	22
RATIO'S	22
TOELICHTING OP DE BALANS VOOR WINSTBESTEMMING	23
NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN	30
TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING	31
OVERIGE GEGEVENS	33
OVERIGE GEGEVENS	34

Bestuursverslag

Over de RENDO-groep

N.V. RENDO is onderdeel van de RENDO-Groep. De RENDO-Groep bestaat uit de volgende vennootschappen.

N.V. RENDO Holding

Is de moedermaatschappij van de verschillende vennootschappen. De statutaire directievoering over alle vennootschappen wordt verricht door de directie van deze vennootschap. Deze vennootschap is ook eigenaar van enkele gebouwen en terreinen (bijvoorbeeld kantoor in Meppel).

RENDO Beheer B.V.

RENDO Beheer B.V. verzorgt diverse stafdiensten voor de N.V. RENDO Holding en haar bedrijfsonderdelen. De afdelingen Human Resource Management, Facilitaire Zaken, PR & communicatie, Financiële Economische Administratie, ICT en Controlling & Regulering.

N.V. RENDO

Is eigenaar van de gebouwen, terreinen, elektriciteitsnetten en gasnetten in Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel. N.V. RENDO is de volwaardige netbeheerder binnen de groep.

N-TRA B.V.

N-TRA B.V. is onafhankelijk adviseur op het gebied van het versnellen van de energietransitie.

Enavi B.V.

Enavi B.V. is de beheerder van meetinrichtingen grootverbruik, aannemer van openbare verlichting en verkeersregelinstallaties. Tevens worden commerciële aanverwante diensten vanuit dit bedrijfsonderdeel geëxploiteerd.

RE-NET B.V.

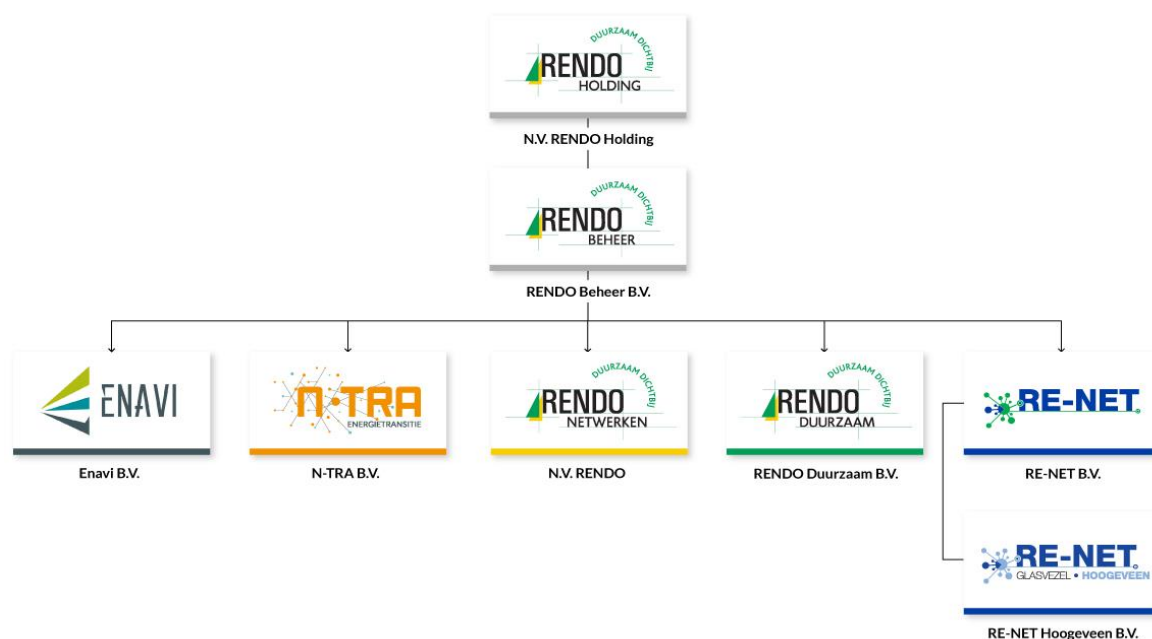
RE-NET B.V. neemt gezamenlijk met derden (waaronder gemeenten) of zelfstandig deel in diverse warmte en glasvezel projecten.

RE-NET Hoogeveen B.V.

RE-NET Hoogeveen B.V. is eigenaar van een glasvezelnetwerk in het buitengebied van de gemeente Hoogeveen.

RENDO Duurzaam B.V.

Dit is een slapende vennootschap.

Missie en Visie

N.V. RENDO

N.V. RENDO is een regionale netbeheerder, verantwoordelijk voor een adequate distributie van gas en elektriciteit in Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel. N.V. RENDO streeft er naar om haar huidige sterke positie als netbeheerder voortdurend te verbeteren. N.V. RENDO wil als netbeheerder actief zijn bij de facilitering van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzaam gebruik van energie en de transitie naar een duurzame energievoorziening.

Belangrijke bedrijfswaarden zijn naast een veilig, kwalitatief hoogstaand, betrouwbaar en betaalbaar energienetwerk: klantgerichtheid, flexibiliteit en duurzaam ondernemen.

N.V. RENDO kent drie belangrijke stakeholders te weten:

- Klanten/publiek
- Personeel
- De uiteindelijke aandeelhouders

Voor klanten/publiek biedt N.V. RENDO:

- Een veilig, betrouwbaar en efficiënt energienet.
- Goede dienstverlening tegen relatief lage kosten.
- Aantrekkelijke (duurzame) producten en diensten voor de vrije markt.

Voor personeel is N.V. RENDO:

- Een goede werkgever voor betrokken werknemers, die handelt op basis van respect en wederzijdse verantwoordelijkheid.
- Een werkgever met een goed werkklimaat.

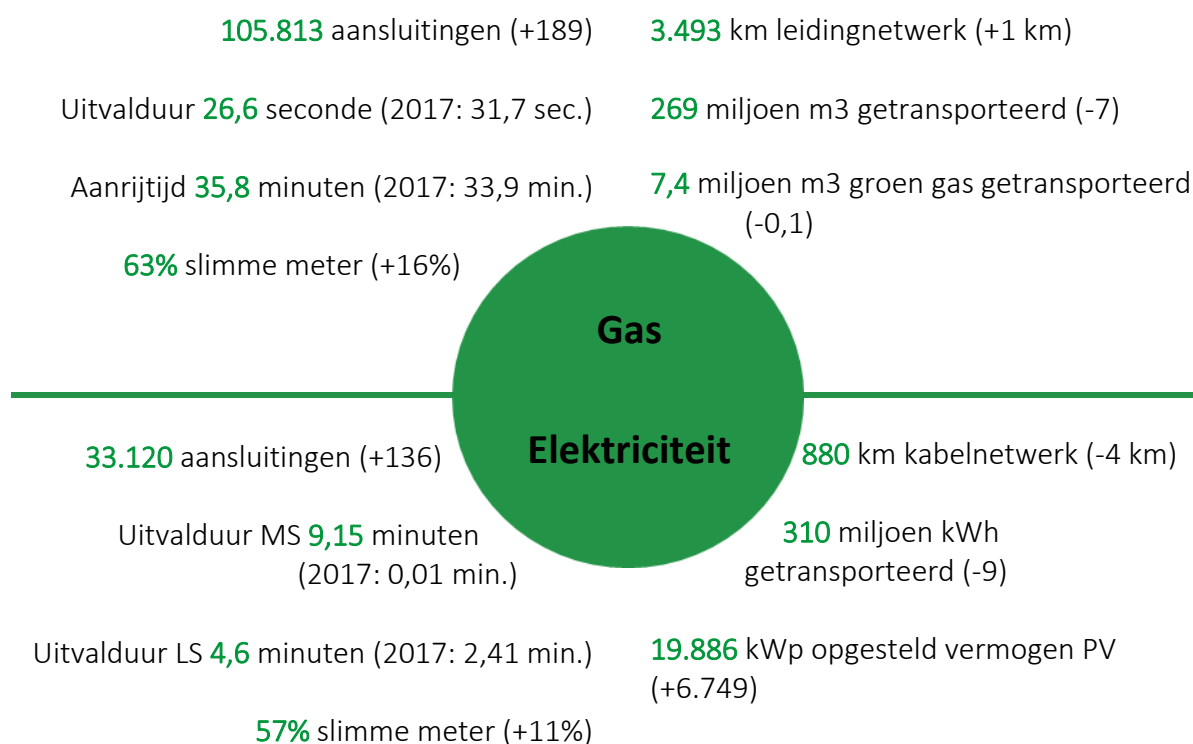
Voor de uiteindelijke aandeelhouders is N.V. RENDO:

- Een goed georganiseerd en transparant bedrijf.
- Een bedrijf dat steeds in brede zin een positieve waardeontwikkeling realiseert.
- Een bedrijf met een laag risicoprofiel.
- Een bedrijf met een positieve uitstraling in haar directe omgeving.
- Een duurzame ondernemer.

In 2018 hebben we onze missie, visie en strategie aangescherpt en geactualiseerd:

- In 2030 wil N.V. RENDO nog slechts duurzame gassen distribueren. Een belangrijke keuze ingegeven door het besluit van de minister om in 2030 te stoppen met gaswinning uit het Groninger veld. We zien volop mogelijkheden om al het fossiele gas in onze regio te vervangen door duurzame gassen. In 2018 stroomde er 3% groen gas door onze netten, in 2019 loopt dit op naar 9% en binnen enkele jaren naar ruim 20%. Uit het onderzoek naar de haalbaarheid van onze ambitie, blijkt dat het reëel is om in 2030 volledig over te stappen naar duurzame gassen. Extra productie in onze regio en energiebesparing zijn dan belangrijke pijlers. Met gemeenten, producenten en leveranciers werken we aan innovatieve samenwerkingsverbanden om de ambitie te verwezenlijken. Hergebruik van de bestaande gasinfrastructuur (kwalitatief op orde) betekent voor veel inwoners van ons werkgebied de laagste woonlasten / investering in huis, als het gaat om de energietransitie.
- Onze E-netten moeten op orde blijven om de energietransitie aan te kunnen.

Kentallen

N.V. RENDO

N.V. RENDO is ontstaan toen in 1988 meerdere lokale energiebedrijven zijn gefuseerd. Met ingang van 4 augustus 2008 draagt deze netbeheerder de naam N.V. RENDO. Het gasnetwerk in zuid-Drenthe en Noord-Overijssel en elektriciteitsnetwerk in de gemeente Hoogeveen (oude gemeentegrens) en de kernen Steenwijk, Tuk en Zuidveen in de gemeente Steenwijkerland behoren tot het werkgebied.

N.V. RENDO verzorgt dagelijks het transport van gas naar ruim 105.000 aangesloten en transport van elektriciteit naar 33.000 aangeslotenen. Daarnaast behoren de meters bij kleinverbruikers (voornamelijk huishoudens) tot de verantwoordelijkheid van de netbeheerder.

Financiële ontwikkelingen

Financieel resultaat

N.V. RENDO heeft in 2018 een netto financieel resultaat behaald van € 10,5 miljoen. Begroot was een netto resultaat na belastingen van € 10,3 miljoen.

Financiële ratio's

N.V. RENDO dient conform het Besluit Financieel Netbeheer te voldoen aan financiële ratio's. Hieraan wordt ruimschoots voldaan.

	Norm	2018	2017
EBIT – rentedekking	≥ 1,7	10,9	10,7
FFO – rentedekking	≥ 2,5	12,9	12,4
Netto winst – totale schuld	≥ 11%	26%	26%
Solvabiliteit*	≤ 60%**	53%	54%

* Vreemd vermogen / Totaal vermogen

** RENDO hanteert een striktere norm dan wettelijk (≤ 70%)

Kasstroom

In de jaarrekening is een kasstroomoverzicht opgenomen.

Liquiditeit & financieringsbehoefte

De liquiditeitsprognose wordt maandelijks bijgewerkt. Financierings- en renterisico's zijn gereduceerd. N.V. RENDO streeft naar een evenwichtiger opbouw van haar leningen-portefeuille. In 2018 is één lening geherfinancierd. De renteontwikkeling voor deze lening werd gemonitord binnen een bandbreedte. Wanneer de rente zich buiten een vooraf gekozen bandbreedte beweegt, kan de herfinanciering op korte termijn

met een Forward rente plaatsvinden. Dit is gebeurd. In 2018 was, naast herfinanciering van de bestaande lening, geen behoefte aan aanvullende financiering.

Financiële instrumenten

Ter afdekking van renterisico's is N.V. RENDO in het verleden een tweetal renteswaps aangegaan. Eén is reeds geëindigd, de andere zal in 2019 eindigen. De variabele rente wordt geswapt tegen een vaste rente. Dit derivaat dekt het risico op eventuele toekomstige rentestijgingen af. Op dit moment heeft de swap een negatieve waarde welke in een voorziening tot uitdrukking is gebracht. Tegen het einde van de looptijd loopt de waarde van de swap naar nihil. N.V. RENDO voert een defensief beleid en heeft geen speculatieve derivatenposities. De huidige instrumenten dienen alleen ter afdekking van renterisico's op de aangetrokken leningen. Het al dan niet in de toekomst aangaan van soortgelijke instrumenten is onderdeel van het treasury-beleid.

In 2016 is een herzien Treasurystatuut vastgesteld. Het gebruik van swaps is hierin uitgesloten.

Risicomanagement

Risicomanagement is vanaf 2016 opgenomen in het kwartaalbericht. In de eerste vergadering van 2017 is in de

Auditcommissie (Holding) afgesproken om de commissie om te vormen naar een Audit & Risk commissie. Risicomanagement is in 2017 fundamenteel verbeterd. De belangrijkste risico's voor N.V. RENDO in 2018 zijn: veiligheid, toekomst warmtevoorziening en ICT/data

Veiligheid voor het personeel en de omgeving staat voorop. In haar Kwaliteits- en Capaciteitsdocument (KCD) heeft N.V. RENDO uitgebreid verantwoord op welke wijze veiligheid en risicomanagement als rode draad door de organisatie loopt bij de uitvoering van haar werkzaamheden.

De elektriciteits- en gasnetwerken van N.V. RENDO zijn aangelegd met hoogwaardige betrouwbare materialen en constructies. De restlevensduur van de netwerken is relatief hoog.

Bij de **toekomst van de warmtevoorziening** vormt het uitfasen van het aardgas een groot risico voor N.V. RENDO. Inspelen op de energietransitie is één van de drie speerpunten van N.V. RENDO.

Ontwikkelingen op het terrein van ICT volgen elkaar snel op, **ICT en data** krijgen een steeds prominentere rol binnen N.V. RENDO. Risico-management en risicobeheersing in deze worden steeds belangrijker. ICT ontwikkelt zich naar het hart van de organisatie. Dit vergt extra aandacht van de organisatie.

Betrouwbaarheid netwerk

N.V. RENDO presteert goed ten opzichte van de overige netbeheerders.

Elektriciteit

In 2018 had een huishouden in het voorzieningsgebied van N.V. RENDO gemiddeld minder dan 14 minuten geen stroom, ten opzichte van een landelijk gemiddelde van ongeveer 27 minuten. Doordat het aantal storingen in de middenspanning in 2017 uitzonderlijk laag was (1), lijkt er sprake van een forse toename. De realisatie 2018 is echter in lijn met de jaren 2015 en 2016. De uitvalduur voor storingen in de laagspanning veroorzaakt door graafwerk is in 2018 verdubbeld ten opzichte van 2017. In 2019 zal RENDO een campagne opstarten voor preventie van graafschade. N.V. RENDO streeft er naar om meerjarig onder het landelijk gemiddelde qua jaarlijkse uitvalduur te blijven.

Gas

Voor gas was de uitvalduur bij N.V. RENDO ca. 26 seconden. Dit ligt onder het landelijk gemiddelde van 64 seconden. De uitvalduur is ten opzichte van voorgaand jaar gedaald, in 2017 was sprake van een relatief hoge uitvalduur als gevolg van een incident.

Uit deze cijfers blijkt de hoge betrouwbaarheid van de N.V. RENDO elektriciteits- en gasnetwerken. N.V. RENDO blijft gericht investeren en onderhouden om de veiligheid en betrouwbaarheid op deze niveaus te houden.

Automatisering

De mate waarin monteurs bij hun werkzaamheden door automatisering worden ondersteund is in 2018 verder toegenomen. Papieren werkstromen worden digitaal. Hoewel N.V. RENDO haar netwerk op afstand kan monitoren is besloten niet op afstand in de netten te schakelen zolang de business case nog niet positief is en security risico's onacceptabel zijn.

Certificering

In 2018 heeft hercertificering plaatsgevonden voor de NEN 8120 (Asset-management), ISO 9001 (kwaliteitsnorm voor dienstverlening) en VCA

(Veiligheid certificaat aannemers). Een afschrift van de certificaten is opgenomen in het kwaliteit- en capaciteits-document (KCD). Daarnaast heeft N.V. RENDO voldaan aan de eisen van de landelijke toezichthouders ACM en SodM voor wat betreft de rapportages inzake het KCD en de inrichting van het Veiligheids Management Systeem. Met inwerkingtreding van het 'Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas' is het KCD verleden tijd; medio 2020 zal het eerste investeringsplan aan de toezichthouders worden voorgelegd.

Risico beheersing

Het nemen van beslissingen over grote aantallen assets die bovendien een zeer grote diversiteit vertonen, vereist een geavanceerde besluitvormingsmethodiek om te waarborgen dat de beschikbare (financiële) middelen optimaal worden aangewend. Het grootste afbreukrisico ligt dan ook op strategisch niveau. Hier wordt voor de langere termijn de ontwikkelingsrichting voor N.V. RENDO bepaald en leidt tot de contouren voor investerings- en onderhoudsplannen. Hier worden keuzes gemaakt die de juiste balans tussen de eisen van de stakeholders waarborgen, die o.a. tot uitdrukking komen in formulering van de bedrijfswaarden. Het risico en de beïnvloedbaarheid van het kostenniveau daalt naarmate men afdaalt in de waarde keten. Detail ontwerpen als mede de uitvoering en aanleg zijn in hoge mate gestandaardiseerd, zodat de uitkomsten redelijk voorspelbaar zijn als de strategische en tactische keuzes eenmaal zijn gemaakt.

Slimme meter

In 2015 is de grootschalige aanbidding van slimme energiemeters opgestart. Eind 2020 dient bij elke kleinverbruiker in Nederland een slimme meter te zijn aangeboden. Eind 2018 hebben circa 60% van de kleinverbruikers in het netgebied van N.V. RENDO de beschikking over een slimme meter. Eind 2017 is in TV-programma Kassa aandacht besteed aan de veiligheid van een bepaald type gasmeter. Naar aanleiding hiervan hebben de regionale netbeheerders besloten de betreffende gasmeters per direct te vervangen. De geleden schade zal worden verhaald bij de leverancier. Nadat toezichthouder SodM in 2018 onderzoek heeft uitgevoerd, heeft ze eind dit jaar geconcludeerd dat geen sprake was van een acuut veiligheidsprobleem.

Jaarrekening 2018

Balans per 31 december 2018 na winstbestemming

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	Noot	31-12-2018	31-12-2017
Activa			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	1.569	1.397
Materiële vaste activa	2	111.971	109.379
Financiële vaste activa	3	4.545	6.152
		118.085	116.928
Vlottende activa			
Voorraden	4	1.104	859
Onderhanden projecten in opdracht van derden	5	19	23
Vorderingen	6	5.473	4.197
Liquide middelen	7	2.258	6.173
		8.854	11.252
		126.939	128.180
Passiva			
Eigen vermogen			
Geplaatst kapitaal	8	446	446
Wettelijke reserves	9	696	421
Overige reserves	10	58.379	58.635
		59.521	59.502
Voorzieningen	11	501	896
Langlopende schulden	12	50.500	60.500
Kortlopende schulden	13	16.417	7.282
		126.939	128.180

Winst- en verliesrekening over 2018

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	Noot	2018	2017
Bij:			
Netto-omzet	14	30.070	29.833
Mutatie onderhanden projecten	15	-3	22
Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf	16	10.463	10.631
Overige bedrijfsopbrengsten	17	443	346
Som der bedrijfsopbrengsten		40.973	40.832
Af:			
Inkoop energie		2.541	2.452
Kosten van grond- en hulpstoffen		2.066	2.478
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten		9.676	7.883
Personeelslasten	18	4.949	4.952
Afschrijving op immateriële- en materiële vaste activa	19	5.200	5.212
Overige bedrijfskosten	20	1.779	2.267
Som der bedrijfslasten		26.211	25.244
Bedrijfsresultaat		14.762	15.588
Bij:			
Opbrengst van financiële vaste activa	21	69	77
Overige rentebaten en soortgelijke opbrengsten	22	32	72
Af:		101	149
Rentelasten en soortgelijke kosten	23	936	798
Uitkomsten der financiële baten en lasten		-835	-649
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		13.927	14.939
Af: Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	24	3.476	3.729
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen		10.451	11.210

Kasstroomoverzicht

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	Noot	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		14.762	15.588
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen en overige waardeverminderingen	19	5.200	5.212
Mutatie voorzieningen	11	24	4
Verandering in werkkapitaal:			
Voorraden en onderhanden projecten	4+5	-241	-91
Vorderingen op groepsmaatschappijen	6+13	-4.386	709
Vorderingen	6	-265	-125
Kortlopende schulden	13	514	-10
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			
Ontvangen rente	6+21+22	75	124
Ontvangen dividend	21	23	23
Betaalde rente	13+23	-1.356	-1.434
Betaalde vennootschapsbelasting	24	-2.607	-2.838
Kasstroom uit operationele activiteiten		11.743	17.162
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investerings in immateriële vaste activa	1	-757	-607
Investerings in materiële vaste activa	2	-7.483	-8.385
Desinvesteringen in materiële vaste activa	2	276	0
Kasstromen uit overige financiële vaste activa	3	306	-77
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-7.658	-9.069
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aangetrokken leningen	12	2.000	10.000
Aflossingen van leningen	13	0	-10.000
Betaald dividend		-10.000	-10.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-8.000	-10.000
Kasstroomontwikkeling in het jaar		-3.915	-1.907
Saldo liquide middelen begin boekjaar	7	6.173	8.080
Saldo liquide middelen ultimo boekjaar	7	2.258	6.173

1. Toelichting op de jaarrekening

Activiteiten

De activiteiten van N.V. RENDO bestaan voornamelijk uit:

- het beheer van elektriciteits – en gasdistributienetten

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

N.V. RENDO is feitelijk en tevens statutair gevestigd aan de Setheweg 1 te Meppel. N.V. RENDO is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 04016836.

Groepsverhoudingen

N.V. RENDO maakt deel uit van een groep rechtspersonen met N.V. RENDO Holding aan het hoofd.

N.V. RENDO Holding (KvK: 04052476) is statutair gevestigd aan de Setheweg 1 te Meppel.

Op grond van de vrijstelling ingevolge artikel 2:408 BW is geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld.

De volgende groepsmaatschappijen zijn naast N.V. RENDO opgenomen onder N.V. RENDO Holding

Naam	Statutaire zetel	KvK nummer
REND0 Beheer B.V.	Meppel	04053149
REND0 Duurzaam B.V.	Meppel	04066476
Enavi B.V.	Meppel	69560803
N-TRA B.V.	Meppel	69560773
RE-NET B.V.	Meppel	55118011
RE-NET Hoogeteen B.V.	Meppel	69944008

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van N.V. RENDO zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. De aandeelhoudende gemeenten: Coevorden, De Wolden, Hardenberg, Hoogeteen, Meppel, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld en Zwartewaterland die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook het statutair directielid, andere sleutelfunctionarissen in het management van N.V. RENDO en moedermaatschappij N.V. RENDO Holding en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. De effecten kunnen worden beschouwd als zeer liquide beleggingen. Winstbelastingen, aandelenuitgiften, ontvangen interest, betaalde interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden worden opgenomen onder kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappijen aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De waarde van de gerelateerde activa zijn in de toelichting van balansposten verantwoord.

2. Algemene grondslagen

Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de winst-en-verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

Operationele leasing

Bij de vennootschap kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Financiële instrumenten

De effecten opgenomen onder de financiële vaste activa en de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigen-vermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Alle overige in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn gewaardeerd tegen de (geamortiseerde) kostprijs.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de reële waarde gegeven in de toelichting op de "Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen".

Financiële derivaten, waarbij de onderliggende waarde niet beursgenoteerd is, worden tegen kostprijs opgenomen. Indien per balansdatum de reële waarde lager is dan de kostprijs dan wel negatief is, wordt het derivaat ten laste van de winst- en verliesrekening afgewaardeerd naar de lagere reële waarde, tenzij kostprijs-hedge-accounting wordt toegepast. Bij de bepaling van de lagere reële waarde wordt het effect van lopende rente buiten beschouwing gelaten.

De winst of het verlies uit de herwaardering naar reële waarde per balansdatum wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt. Indien financiële derivaten echter voor hedge accounting in aanmerking komen en hedge accounting wordt toegepast is de verwerking van deze winst of het verlies afhankelijk van de aard van de afdekking.

3. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen. Dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de gerealiseerde waarde ervan. Om vast te stellen of er voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de betreffende paragraaf.

Kosten van ontwikkeling

Uitgaven voor ontwikkelingsprojecten worden geactiveerd als onderdeel van de vervangingsprijs als het waarschijnlijk is dat het project commercieel en technisch succesvol zal zijn en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Voor de geactiveerde ontwikkelingskosten is een wettelijke reserve onder het eigen vermogen gevormd ter hoogte van het geactiveerde bedrag. De afschrijving van de geactiveerde ontwikkelingskosten vangt aan zodra de commerciële productie is gestart en vindt plaats over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Onderzoekskosten worden verwerkt in de winst – en verliesrekening

Concessies, vergunningen en intellectueel eigendom

Kosten van immateriële activa anders dan intern gegenereerde activa, waaronder octrooien en licenties, worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur met een maximum van 20 jaar

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van gedane afschrijvingen tot aan de verwachte restwaarde, welke wordt gelijkgesteld aan de WOZ waarde. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Ontvangen aansluitbijdragen van klanten worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de aansluitbijdragen betrekking hebben.

Kosten voor groot onderhoud worden ten laste gebracht van het resultaat op het moment dat deze kosten zich voordoen.

Financiële vaste activa

Geldleningen en overige vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst- en verliesrekening.

Overige effecten

De onder de effecten opgenomen investeringen in eigen-vermogensinstrumenten, die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille en die niet beursgenoteerd zijn, worden gewaardeerd tegen kostprijs. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt

plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening. Indien van een dergelijk individueel effect de reële waarde onder de kostprijs komt, wordt de waardevermindering direct verwerkt ten laste van de winst- en verliesrekening.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, worden verwerkt in de eerste waardering.

Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Overige vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst- en verliesrekening.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst- en verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter gangbare biedprijs geldt als marktprijs. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief / de kasstroom genererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt tegen de actuele disconteringsvoet.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst- en verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Het waardeverminderingsverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen kostprijs op verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO methode of lagere netto-opbrengst waarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (alle kosten die samenhangen met de verkrijging of vervaardiging) alsmede de gemaakte kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Onderhanden projecten in opdracht van derden

De post onderhanden projecten in opdracht van derden bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, en indien van toepassing, verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. Onderhanden projecten worden afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd. Indien het een creditstand vertoont worden deze gepresenteerd onder de kortlopende schulden. Uitgaven voor projectkosten voor nog niet verrichte prestaties worden opgenomen onder de balanspost onderhanden werk.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs is meestal gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Indien N.V. RENDO eigen aandelen inkoop, wordt de verkrijgingsprijs van de ingekochte aandelen in mindering gebracht op de overige reserves, of op andere reserves mits de statuten dit toestaan, totdat deze aandelen worden ingetrokken of worden verkocht. Indien ingekochte aandelen worden verkocht, komt de opbrengst uit verkoop ten gunste van de overige reserves of andere reserves in het eigen vermogen. De opbrengst komt ten gunste van de reserve waarop eerder de inkoop van deze aandelen in mindering is gebracht.

Kosten die direct samenhangen met de inkoop, verkoop en/of uitgifte van nieuwe aandelen worden rechtstreeks ten laste gebracht van het eigen vermogen, onder verrekening van relevante winstbelastingeffecten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale

waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Personeelsbeloningen (jubileum uitkeringen)

Voor de in de toekomst te betalen jubileum uitkeringen aan de medewerkers is een voorziening opgenomen. In de berekening is rekening gehouden met de achterliggende diensttijd, de leeftijden en het verwachte verloop van de medewerkers, rekening houdende met de specifieke inhoud van de jubileum regeling en de sociale lasten. De jubileum uitkering is evenredig aan de diensttijd toegerekend en contant gemaakt.

Voorziening renteswap

De voorziening voor renteswaps wordt gevormd voor de negatieve reële waarde van de aangegane rentederivaten waarvoor geen hedge-accounting wordt toegepast.

Bedrijfstak pensioenverplichtingen

De vennootschap is aangesloten bij het bedrijfspensioenfonds ABP op basis van het middenloonstelsel. Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfonds en verzekeringsmaatschappijen betaald. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Omdat er geen verplichtingen en/of werknemers zijn (anders dan de te betalen premies) wordt er geen pensioenvoorziening opgenomen. Er is sprake van een toegezegde bijdrage regeling.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van eventuele transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst- en verliesrekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de netto-omzet en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar verleende diensten (met name transport energie) en geleverde goederen onder aftrek van de over de omzet geheven belastingen. Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend. Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Verkoopkosten en algemene beheerkosten

Onder verkoopkosten en algemene beheerkosten worden die kosten verstaan die ten laste van het jaar komen en die niet direct aan de kostprijs van de geleverde goederen zijn toe te rekenen.

Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten worden resultaten verantwoord die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale, niet-incidentele bedrijfsactiviteiten. De opbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

N.V. RENDO heeft de toegezegde pensioenregeling bij het bedrijfstakpensioenfonds verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Zie ook de grondslagen voor waardering van activa en passiva, bij bedrijfstak Pensioenverplichtingen.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot de normale, niet incidentele bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de analyse en vergelijkbaarheid van de resultaten apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post. Hierbij worden tevens baten en lasten die aan een ander boekjaar moeten worden toegerekend naar aard en omvang toegelicht.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst – en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren en vrijgestelde bestanddelen en na bijtelling van niet aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latende belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

De vennootschap maakt deel uit van een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting van N.V. RENDO Holding en krijgt vennootschapsbelasting doorberekend op basis van het eigen fiscale resultaat met inachtneming van een toerekening van de voor- en nadelen van de fiscale eenheid aan de verschillende entiteiten die daarvan deel uitmaken.

Resultaat deelnemingen (gewaardeerd op netto- vermogenswaarde)

Het resultaat is het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaten voor zover dit aan N.V. RENDO wordt toegerekend.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

Marktrisico

Rente- en kasstroomrisico

N.V. RENDO loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa, effecten en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor schulden met variabele renteaftspraken loopt N.V. RENDO risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt N.V. RENDO risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de vorderingen zijn geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Met betrekking tot de variabel rentende schulden heeft N.V. RENDO renteswaps gecontracteerd, zodat zij variabele rente ontvangt en vaste rente betaalt.

Kredietrisico

Bij N.V. RENDO is beperkt sprake van concentratie van kredietrisico's als gevolg van levering aan een beperkt aantal energieleveranciers met betrekking tot de facturatie van haar netwerkdiensten. De betreffende leveranciers beschikken over een leveranciersvergunning van ACM. Voor alle afnemers gelden krediettermijnen tussen de 14 en 30 dagen. N.V. RENDO voert een actief debiteurenbeheer en kent vanuit het verleden geen hoge percentages wanbetalers.

Liquiditeitsrisico

N.V. RENDO maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

Ratio's

Volgens het besluit financieel netbeheerder dient de netbeheerder aan een aantal ratio's te voldoen. Onderstaand zijn deze ratio's weergegeven.

Besluit Financieel Beheer Netbeheerder	31-12-2018	31-12-2017
Ratio A (Norm $\geq 1,7$)	10,89	10,65
Ratio B (Norm $\geq 2,5$)	12,90	12,38
Ratio C (Norm $\geq 11\%$)	0,26	0,26
Ratio D (Norm: $\leq 60\%$ / 70%)	0,53	0,54

Ratio A:

Het bedrijfsresultaat voor rente en belasting gedeeld door de bruto rentelasten

Ratio B:

De som van de netto winst uit gewone bedrijfsuitoefening, afschrijvingen, amortisatie, latente belastingen, overige kostenposten waarvoor geen kasgeld noodzakelijk is en bruto rentelasten gedeeld door de bruto rentelasten

Ratio C:

De som van de netto winst uit gewone bedrijfsuitoefening, afschrijvingen, amortisatie, latente belastingen en overige kostenposten waarvoor geen kasgeld noodzakelijk is gedeeld door de totale schuld

Ratio D:

De totale schuld gedeeld door de som van de totale schuld en het eigen vermogen

Toelichting op de balans voor winstbestemming

Noot 1) Immateriële vaste activa
(bedragen tabel x € 1.000,-)

	31-12-2018	31-12-2017
Stand per 1 januari		
Aanschafwaarden	8.512	10.018
Cum.afschrijvingen	-7.115	-8.604
Boekwaarden	1.397	1.414
Investerings	757	607
Realisatie werken in uitvoering	0	0
Desinvesteringen	0	-2.113
Cum.afschrijving desinvesteringen	0	2.113
Afschrijvingen	-585	-624
Bijzondere waardevermindering	0	0
Stand per 31 december		
Aanschafwaarden	9.269	8.512
Cum. Afschrijvingen	-7.700	-7.115
Boekwaarden	1.569	1.397

De immateriële vaste activa bestaat uit de waarde van de software welke worden gebruikt door N.V. RENDO. Voor de in eigen beheer gemaakte software is een wettelijke reserve gevormd, welke per ultimo 2018 € 696.000 is (2017 € 421.000).

De afschrijvingstermijnen van de software variëren van 3 tot 7 jaar.

Noot 2) Materiële vaste activa

(bedragen tabel x € 1.000,-)

Omschrijving	Bedrijfs- gebouwen en terreinen huisvesting	Distributie- leidingen en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal 31-12-2018
Stand per 1 januari 2018					
Aanschafwaarden	1.719	238.769	3.211	1.253	244.952
Bijdragen derden	0	-34.327	0	0	-34.327
Cum.afschrijvingen	-1.188	-119.985	-2.275	0	-123.448
Cum.vrijval bijdragen derden	0	22.202	0	0	22.202
Boekwaarden	531	106.659	936	1.253	109.379
Investeringen	0	8.209	445	921	9.575
Realisatie werken in uitvoering	0	0	0	-1.253	-1.253
Ontvangen bijdragen derden	0	-839	0	0	-839
Desinvesteringen	-1.273	0	0	0	-1.273
Cum.afschrijving desinvesteringen	997	0	0	0	997
Afschrijvingen	0	-5.339	-257	0	-5.596
Bijzondere waardevermindering	0	0	0	0	0
Vrijval bijdragen derden	0	981	0	0	981
Stand per 31 december 2018					
Aanschafwaarden	446	246.978	3.656	921	252.001
Bijdragen derden	0	-35.166	0	0	-35.166
Cum. Afschrijvingen	-191	-125.324	-2.532	0	-128.047
Cum.vrijval bijdragen derden	0	23.183	0	0	23.183
Boekwaarden	255	109.671	1.124	921	111.971

Afschrijvingstermijnen

10 - 40 jaar 0 - 50 jaar 3 - 10 jaar

De energietransitie en het afbouwen van de gasproductie uit het Groningenveld zal gaandeweg resulteren in het uitfasen van het gebruik van aardgas in Nederland. Naar de mening van N.V. RENDO betekent dit echter niet dat ook de gasnetten op grote schaal buiten gebruik gesteld zullen gaan worden. In haar strategische visie tot 2030 streeft N.V. RENDO ernaar om nog uitsluitend duurzame gassen te distribueren in haar gasnetten. Daarmee wordt ingezet op hergebruik van de bestaande gasinfrastructuur.

Daarbij komt dat het netgebied van N.V. RENDO zich kenmerkt door een lage bebouwingsdichtheid waardoor grootschalige toepassing van warmtenetten technisch en economisch in veel gevallen geen reële optie is. Dit geldt eveneens voor toepassingen die uitsluitend gebruik maken van elektriciteit. Toepassing van duurzame gasvormige energiedragers in combinatie met de inzet van hybride warmtepompen is in dergelijke situaties de meest begaanbare route naar verduurzaming. Een veilig en betrouwbaar gasnet blijft naar verwachting noodzakelijk.

N.V. RENDO ziet daarom op dit moment geen aanleiding om de afschrijvingstermijnen van de bestaande gasnetten in te korten of tot afwaardering van de bestaande gasnetten over te gaan.

Noot 3) Financiële vaste activa

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	Overige effecten	Geldleningen	Overige vorderingen	Actieve belasting latentie	Totaal
Boekwaarde per 1 januari	11	288	1.281	4.572	6.152
Resultaat deelnemingen	0	0	0	0	0
Aankopen, verstrekte leningen	0	177	0	0	177
Verkopen, aflossingen	0	-22	-461	0	-483
Tariefverlaging VPB-tarief	0	0	0	-432	-432
Liquidatie groepsmaatschappijen	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	-869	-869
Boekwaarde per 31 december	11	443	820	3.271	4.545

Overige effecten

De overige effecten betreffen aandelen in Enexis, PBE en EDSN B.V.

Het resultaat op effecten is verantwoord onder de opbrengsten uit financiële vaste activa.

Geldleningen

De geldleningen betreffen leningen aan gezamenlijke initiatieven van meerdere netbeheerders.

Overige vorderingen

De overige vorderingen betreffen aan medewerkers van de vennootschap verstrekte hypothecaire geldleningen. Het rentepercentage van de hypothecaire geldleningen bedraagt 4%. Het bedrag aan hypothecaire geldleningen met een looptijd kleiner dan 1 jaar is circa € 27.000.

Actieve belastinglatentie

De actieve belastinglatentie heeft voornamelijk betrekking op de verschillen tussen fiscale en commerciële waardering van de distributienetwerken. Verwacht wordt dat van dit bedrag op balansdatum een bedrag van € 800.000 binnen een jaar wordt gerealiseerd. Als gevolg van het eind 2018 aangenomen Belastingplan 2019, waarin een stapsgewijze tariefsverlaging van de vennootschapsbelasting is opgenomen, is in 2018 de actieve belastinglatentie voor € 432.000 vrijgevallen ten laste van het eigen vermogen.

Noot 4) Voorraden

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	31-12-2018	31-12-2017
Grond- en hulpstoffen	1.086	836
Emballage	18	23
Totaal	1.104	859

De voorraden betreft materiaal welke wordt gebruikt voor de aanleg, beheer en onderhoud van de elektriciteits- en gasnetten.

Noot 5) Onderhanden projecten in opdracht van derden

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	31-12-2018	31-12-2017
Onderhanden projecten	19	23

In de onderhanden projecten zijn geen gefactureerde bedragen opgenomen.

Noot 6) Vorderingen

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	31-12-2018	31-12-2017
De vorderingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:		
Rekening courant groepsmaatschappij	1.011	0
Debiteuren		
Debiteuren	4.419	4.106
Af: voorziening dubieuze debiteuren	595	560
Totaal	3.824	3.546
Overige vorderingen		
Nog te factureren omzet	431	434
Vorderingen op gelieerde partijen	0	0
Groepsmaatschappij	0	0
Nog te ontvangen rente	0	0
Overige vorderingen	207	217
Totaal	638	651
 Totaal generaal	5.473	4.197

Over de rekening courant groepsmaatschappijen wordt een rente van 1% in rekening gebracht.

Er zijn geen vorderingen met een looptijd groter dan 1 jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

Noot 7) Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courant schulden bij banken zijn opgenomen onder schulden bij kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Noot 8) Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk aandelenkapitaal bestaat uit 2.000 aandelen van € 450 nominaal. Het geplaatste kapitaal bedraagt 991 aandelen en is geheel in handen van RENDO Beheer B.V.

Noot 9) Wettelijke reserves

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	31-12-2018	31-12-2017
Het verloop kan als volgt worden gespecificeerd:		
Saldo per 1 januari	421	552
Mutatie boekjaar	275	-131
Saldo per 31 december	696	421

Noot 10) Overige reserves

(bedragen tabel x € 1.000,-)

Het verloop kan als volgt worden gespecificeerd:	31-12-2018	31-12-2017
Saldo per 1 januari	58.635	57.294
Resultaat boekjaar	10.451	11.210
Mutatie herwaardering VPB latentie	-432	0
Mutatie wettelijke reserve	-275	131
Uitgekeerd dividend	-10.000	-10.000
Saldo per 31 december	58.379	58.635

Bestemming van het resultaat

De winst- en verliesrekening na belastingen sluit met een saldo van € 10.451.000. Voorgesteld wordt om het resultaat over 2018 toe te voegen aan de reserves.

Noot 11) Voorzieningen

(bedragen tabel x € 1.000,-)

Voorziening personeelsbeloningen (jubileum uitkeringen)	31-12-2018	31-12-2017
Het verloop is als volgt:		
Saldo per 1 januari	231	227
Bij: Toevoegingen	56	35
	287	262
Af: Onttrekkingen	32	31
Saldo per 31 december	255	231

Het bedrag aan voorziening met een looptijd kleiner dan 1 jaar is circa € 30.000 en het bedrag met een looptijd > 5 jaar is € 109.000. De jubileum uitkering is contant gemaakt tegen een verdisconteringsvoet van 4%

Voorziening mutatie waarde rente swap	31-12-2018	31-12-2017
Het verloop is als volgt:		
Saldo per 1 januari	665	1.330
Toevoegingen	0	0
	665	1.330
Vrijval	419	665
Saldo per 31 december	246	665

Het bedrag aan voorziening met een looptijd kleiner dan 1 jaar is circa € 246.000. De swaps betreffen twee swaps van € 10 miljoen korte rente (1-maands Euribor) naar lange rente. Het betreft hier een swap met een vastgestelde rente van 3,81%, met een looptijd van 1 augustus 2015 tot en met 1 augustus 2019. Per 1 augustus 2017 is de andere swap beëindigd.

Totaal voorzieningen	501	896
----------------------	-----	-----

Noot 12) Langlopende schulden

(bedragen tabel x € 1.000,-)

Schulden aan kredietinstellingen	31-12-2018	31-12-2017
Stand begin boekjaar	60.500	60.500
Toevoegingen	0	10.000
	60.500	70.500
Aflossingen	0	10.000
	60.500	60.500
Af: aflossingsverplichtingen op de langlopende leningen welke in het volgende boekjaar worden afgelost. Deze bedragen zijn opgenomen onder de kortlopende schulden.	10.000	0
	50.500	60.500

Het gemiddelde rentepercentage van de onderhandse leningen bedraagt 1,60 (2017 1,30).

Het saldo met een looptijd tussen 1 en 5 jaar bedraagt € 24.000.000.

Het saldo met een looptijd langer dan 5 jaar bedraagt € 26.500.000.

Ten aanzien van de financiering van € 40.500.000 bij Bank Nederlandse Gemeenten zijn de volgende ratio's overeengekomen: Het solvabiliteitspercentage van de geconsolideerde balans van N.V. RENDO Holding en de balans van N.V. RENDO dient te allen tijde hoger dan 30% te zijn.

De Interest Coverage Ratio (ICR=bedrijfsresultaat gedeeld door het totaal van de financiële lasten) dient ten minste 1,7 te bedragen. Ten aanzien van de financiering van € 10.000.000 bij de ING zijn financiële ratioverplichtingen afgesproken en zekerheden verstrekt die overeenkomen met het besluit financieel netbeheerder. Over 2018 is voldaan aan de ratioverplichtingen.

Tevens is in het kader van deze financiering door N.V. RENDO Holding een artikel 2.403 BW aansprakelijkheidsverklaring gedeponneerd voor de schulden van N.V. RENDO.

Noot 13) Kortlopende schulden

(bedragen tabel x € 1.000,-)

De kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2018	31-12-2017
Aflossingsverplichtingen	10.000	0
Groepsmaatschappij	0	3.375
Schulden aan kredietinstellingen	2.000	0
Schulden aan leveranciers en handelskrediteuren		
Handelskrediteuren	1.022	923
Totaal	1.022	923
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonbelasting	308	0
Omzetbelasting	1.419	1.206
Premie sociale verzekeringen	3	3
	1.730	1.209
Schulden ter zake van pensioen	88	0
Overige schulden		
Diversen	15	16
Totaal	15	16
Overlopende passiva		
Inkoop gas en elektra	61	0
Nog te betalen rente	209	210
Diversen	1.292	1.549
Totaal	1.562	1.759
Totaal kortlopende schulden	16.417	7.282

Ten aanzien van de schulden aan groepsmaatschappijen is geen zekerheid gesteld, er is een rente berekend van 1%. Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar.

De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan. In de kortlopende schulden is begrepen de aflossingsverplichting van leningen aan de BNG en ING voor de komende 12 maanden.

Ten aanzien van de diverse kredietinstellingen zijn financiële ratioverplichtingen afgesproken en zekerheden verstrekt die overeenkomen met het besluit financieel netbeheerder. Over 2018 is voldaan aan de ratioverplichtingen (zie hetgeen opgenomen onder niet uit de balans opgenomen rechten en verplichtingen).

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Er zijn leasecontracten afgesloten met betrekking tot vervoermiddelen. De verplichting voor 2018 bedraagt € 36.000. Het totaal aan verplichtingen tussen de 1 en 5 jaar bedraagt € 13.000. Er zijn geen verplichtingen langer dan 5 jaar. Over 2018 is € 52.000 aan kosten operationele lease verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Voorwaardelijke verplichtingen

N.V. RENDO is onderdeel van de fiscale eenheden VPB en BTW en uit dien hoofde, hoofdelijk aansprakelijk voor schulden VPB en BTW voor de gehele fiscale eenheid.

N.V. RENDO is eigenrisicodragers inzake WW-verplichtingen.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

Noot 14) Netto-omzet

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	2018	2017
Omzet transport energie	29.640	29.471
Diversen	430	362
Totaal	30.070	29.833

Noot 15) Mutatie onderhanden projecten

Hieronder is verantwoord de mutatie van de kostprijs onderhanden projecten inclusief mutatie op de winstneming op onderhanden projecten.

Noot 16) Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf

Hieronder zijn verantwoord de geactiveerde kosten op investeringsprojecten.

Noot 17) Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten worden resultaten verantwoord die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale, niet-incidentele bedrijfsactiviteiten. De opbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst.

Noot 18) Personeelskosten

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	2018	2017
Lonen en salarissen	3.834	3.893
Sociale lasten	514	479
Pensioenlasten	549	531
Reservering toekomstige jubileum uitkeringen	36	5
Reservering verlof	16	44
Totaal	4.949	4.952

Personeelsbezetting in FTE exclusief inleen- en uitzendkrachten en overuren

In het verslagjaar was de gemiddelde personeelsbezetting in fte's 69,83 (2017: 74,83). De sociale lasten, pensioenlasten en de reserveringen bedroegen 29,1% van de lonen en salarissen (2017: 27,2%).

Bezoldiging bestuurder

RENDO Beheer B.V. is statutair directeur en ontvangt geen bezoldiging. Voor de toelichting inzake de beloning van topfunctionarissen in het kader van de Wet Normering Topinkomens verwijzen wij naar de jaarrekening van N.V. RENDO Holding waarin deze toelichting is opgenomen.

Aantal medewerkers per 31 december exclusief inleen- en uitzendkrachten

Alle werknemers zijn juridisch in dienst van N.V. RENDO, maar werkzaam voor de verschillende vennootschappen. In 2017 is € 1,4 miljoen aan personeelslasten doorbelast aan groepsmaatschappijen. Er waren 0 werknemers werkzaam buiten Nederland (2017: 0).

Noot 19) Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	2018	2017
Afschrijvingen immateriële vaste activa	585	624
Afschrijvingen materiële vaste activa	5.596	5.562
Bijzondere waardevermindering	0	0
	6.181	6.186
Af:		
Vrijval bijdragen van derden in de investeringskosten	981	974
Totaal	5.200	5.212

Noot 20) Overige bedrijfskosten

Hier onder zijn onder meer opgenomen de contributies aan diverse instellingen en overige personeelskosten en honoraria aan accountantsorganisaties en andere adviseurs alsmede overige bedrijfskosten. De honoraria van de accountantsorganisatie zijn toegelicht in de geconsolideerde jaarrekening van N.V. RENDO Holding.

Noot 21) Opbrengst van financiële vaste activa

Dit betreft de rentebaten van de aan de medewerkers van de vennootschap verstrekte hypothecaire geldleningen, overige verstrekte leningen en ontvangen dividend van effecten.

Noot 22) Overige rentebaten en soortgelijke opbrengsten

Betreft voornamelijk rente rekening-couranten.

Noot 23) Rentelasten en soortgelijke kosten

(bedragen tabel x € 1.000,-)

	2018	2017
Rente onderhandse langlopende leningen	810	721
Rente onderhandse langlopende leningen overig (disagio)	-	0
Rente rekening-courant	15	0
Diversen	106	90
Betaalde rente en mutatie renteswap	5	-13
Totaal	936	798

Noot 24) Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

(bedragen tabel x € 1.000,-)

De verschuldigde belasting is als volgt te berekenen:	2018	2017
Vennootschapsbelasting boekjaar	2.607	2.838
Mutatie belastinglatentie commercieel-fiscaal verschil	869	891
Belasting volgens de winst en verliesrekening	3.476	3.729

Het toepasselijk belastingtarief voor 2018 is 25%.
Deze tarieven zijn gelijk aan de tarieven van 2017.

Het effectieve belastingtarief voor 2018 bedraagt 25%. Voor 2017 was dit 25%.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen bijzondere gebeurtenissen na balansdatum te melden.

Overige gegevens

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Voor de controleverklaring van de onafhankelijke accountant verwijzen wij graag naar de volgende pagina's.

Winstbestemming

In de statuten is in artikel 28 het onderstaande opgenomen inzake de winstbestemming:

Artikel 28

Lid 1. Onder nettowinst van een boekjaar wordt verstaan het batig saldo der vastgestelde en goedgekeurde winst- en verliesrekening over dat jaar.

Lid 2. Nadat eventuele verliezen van voorgaande jaren zijn gedekt besluit de algemene vergadering van aandeelhouders omtrent de bestemming van de winst.

Lid 3. De algemene vergadering kan besluiten tot uitkering van dividend, interim-dividend en uitkeringen ten laste van een reserve mits het eigen vermogen van de vennootschap groter is dan het bedrag van het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden gehouden en hetgeen blijkt uit een (tussentijdse) vermogensopstelling overeenkomstig het in de wet bepaalde.

Conform de statuten N.V. RENDO artikel 28 lid 3 staat het resultaat ter beschikking van de Algemene vergadering van Aandeelhouders van N.V. RENDO Holding d.d. 13 mei 2019.

Verklaring Naleving Gedragscode voor Netbeheerders

aangaande gegevens uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn.

Naam rechtspersoon: N.V. RENDO

Statutaire vestigingsplaats: Meppel

Periode: 01-01-2018 tot en met 31-12-2018

N.V. RENDO te Meppel maakte voor het goed kunnen uitvoeren van haar diensten gebruik van meetgegevens die zijn verkregen uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn. In aanvulling op de Algemene Verordening Gegevensbescherming hebben netbeheerders in de Nederlandse energiebranche een gedragscode opgesteld ten aanzien van het gebruik, het vastleggen, het uitwisselen en het bewaren van gegevens die zijn verkregen uit een kleinverbruikmeetinrichting die op afstand uitleesbaar is.

Meetcampagne

In het kader van het willen gaan verzamelen van metergegevens bij een groep kleinverbruikers om ten behoeve van de allocatie en reconciliatie tot nauwkeuriger verbruiksprofielen te kunnen komen, is geconstateerd dat in de Gedragscode 'Verwerking van Persoonsgegevens door Netbeheerders in het kader van Installatie en Beheer van slimme meters bij kleinverbruikers' voor dit doel geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing is opgenomen.

iSMA

In het kader van het willen gaan verzamelen van metergegevens bij kleinverbruikers om tot dynamische allocatie te kunnen komen in plaats van allocatie op jaarbasis met analoge meters, is geconstateerd dat voor de hiervoor in de Gedragscode opgenomen voorzieningen geen frequentie voor de toegestane meteruitlezing voor slimme meters is opgenomen.

Beide zaken zijn ondervangen door ter zake expliciet de ondubbelzinnige toestemming van de desbetreffende kleinverbruikers te vragen als elders in de Gedragscode bedoeld. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan een aanpassing van de Gedragscode, waarin deze omissies worden meegenomen.

Sinds 25 mei 2018 gelden voor gedragscodes de normen uit de AVG. De aanpassing van de gedragscode aangaande gegevens uit kleinverbruikmeetinrichtingen die op afstand uitleesbaar zijn, is in 2018 nog niet afgerond. De Europese guideline voor gedragscodes komt in 2019 ter consultatie. Daardoor wordt duidelijker wat de vereisten zijn aan een gedragscode en op basis van welke criteria de Autoriteit Persoonsgegevens tot goedkeuring van een gedragscode komt.

Hierbij verklaart E.R. Veenstra dat N.V. RENDO te Meppel zich gedurende de bovenvermelde periode heeft gehouden aan het gestelde in de regels en verplichtingen, genoemd in de Gedragscode Verwerking van Persoonsgegevens door Netbeheerders in het kader van Installatie en Beheer van Slimme Meters bij Kleinverbruikers, zoals goedgekeurd door de Autoriteit Persoonsgegevens (voorheen College Bescherming Persoonsgegevens) op 9 mei 2012.

Meppel, 16-04-2019

Namens RENDO Beheer B.V.

Algemeen Directeur:

E.R. Veenstra